

Hvad du ønsker skal du få....

Af Lars K. Christensen

Når disse linier læses er den økologiske gås formodentlig fortæret, den ikke-franske rødvin drukket og gavepapiret sendt til genbrug. For selv den mest politisk korrekte og miljøbevidste familie må naturligvis holde jul, sådan som det sig hør og bør.

Heldigvis for os forbrugere kommer der til stadighed nye produkter på markedet med indbygget grøn samvittighed. Vaskepulveret er så uskadeligt, at det i en snæver vending kan erstatte müslien på den økologiske tykmælk. Kaffen holder liv i et større kooperativ af latinamerikanske småbønder. Og bomuldstrøjen er så helt igennem bæredygtigt produceret, at der faktisk burde følge en gratis glorie med i købet.

Vi kritiske forbrugere er nemlig ikke sådan at løbe om hjørner med. Nej, faktisk er vi ved at blive en politisk magtfaktor. Se nu bare Shell, som måtte bide i græsset, da alle de miljøbevidste bilister blev sure og i stedet gav sig til at tanke diesel og 95-oktan hos Texaco, Q8 og Statoil. Man kan blive helt euforisk ved tanken om den magt man har som forbruger. Måske var salig Adam Smith ikke helt galt afmarcheret, da han skrev om den usynlige hånd, der fik alle enkeltviljer til at smelte sammen til en vældig økonomisk kraft, til fælles bedste. Spørgsmålet er, om vi overhovedet har brug for alle disse politiske partier og bevægelser, så længe vi har den kritiske forbruger og den frie markedsøkonomi. Er det mon rigtigt, som Fremskridtspartiets Kim Bencke så poetisk har udtrykt det: "Den vigtigste stemmeseddel er en pengeseddel"?

Inden alting går op i Glade Jul og godtkøbsfilosofi, er der imidlertid lige et par spørgsmål der må besvares. Det første er, hvorfor Chirac bliver ved med at prøvesprænge, når jeg nu hverken har købt Citroen eller Saint Emillion i flere måneder? Det andet er, hvad vi mon gør når vi får brug for at lægge pres på et eller andet tredjeverdensland, som alligevel slet ikke producerer noget vi gider købe. Det tredje er hvad vi stiller op med alle dem der ikke gider være med i flokken af frelste forbrugere længere, når valget ikke blot står mellem fransk eller italiensk rødvin, men mellem to helt forskellige livsstile - f.eks. den med bil, båd og charterferier, og den uden?

At det er valg af den type vi står overfor, kan man forvise sig om ved at læse Per Christensens artikel om bæredygtig livsstil i dette nummer af SALT. Sammen med sine kolleger på AUC har han gjort sig den ulejlighed at undersøge, hvor stor betydning vores forbrugsvalg har for miljøbelastningen. Resultatet er, at de faktisk har stor betydning. Men også, at selv om vi alle sammen gav os til at forbruge så miljøbevidst som muligt indenfor de givne rammer, så ville det ikke alene være tilstrækkeligt til f.eks. at opnå den ønskede reduktion af CO2-udledningen.

Med andre ord: den kritiske forbruger er langt at foretrække for den ukritiske. Men vi skal ikke lade os forblænde af mediernes og reklamernes leflen for den kritiske forbruger, så vi helt glemmer at stille krav til de rammer vi er underlagt som forbrugere, d.v.s. til selve produktionsstrukturen. Der er stadigvæk politiske valg der skal træffes, også udenfor Bilka, Brugsen og Ikea. God Jul, godt Nytår - og husk nu at genbruge juletræet.....

Oprindeligt trykt som leder i **SALT** nr. 7, dec. 1995.
Denne udgave: www.christianehoej.dk

Må benyttes til ikke kommercielle formål og med angivelse af kilde, som anført i
[Creative Commons](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

